

Sygn. akt IV U 1224/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2016r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st. sekr. sądowy Dorota Malewicka

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2016r. w Siedlcach na rozprawie

odwołania G. H.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 10 października 2014r., znak: (...)

w sprawie G. H.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o zwrot nienależnie pobranej emerytury rolniczej i wypłatę emerytury rolniczej

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż G. H. nie jest zobowiązany do zwrotu kwoty 33 047,72 (trzydzieści trzy tysiące czterdzieści siedem złotych siedemdziesiąt dwa grosze) pobranej tytułem emerytury rolniczej za okres od 1 października 2011r. do 30 września 2014r.,

II. w pozostałej części oddala odwołanie.

Sygn. akt: IV U 1224/14 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 10 października 2014r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, działając na podstawie art.19 ust.1 i 2 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników wstrzymał od 1 października 2014r. wypłatę na rzecz G. H. emerytury rolniczej wskazując, że ubezpieczony zataił fakt, iż w okresach pracy w gospodarstwie rolnym rodziców podlegał innemu ubezpieczeniu społecznemu, a ponadto na podstawie art.52 ust.2 w/w ustawy i art.138 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że w okresie od 1 kwietnia 2009r. do 30 września 2014r. ubezpieczony pobrał nienależnie emeryturę rolniczą w kwocie 54 174,44 złotych i zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu kwoty 33 047,72 złotych pobranych nienależnie tytułem tego świadczenia za okres od 1 października 2011r. do 30 września 2014r. (decyzja z 10 października 2014r. k.77 akt emerytalnych).

Odwołanie od w/w decyzji złożył G. H. wnosząc o jej zmianę i ustalenie, że jest uprawniony do wypłaty emerytury rolniczej od 1 października 2014r., a ponadto, że nie jest zobowiązany do zwrotu emerytury rolniczej pobranej w okresie od 1 października 2011r. do 30 września 2014r. w kwocie 33 047,72 złotych. W uzasadnieniu stanowiska ubezpieczony wskazał m.in., że od odzicieństwa pracował w gospodarstwie rolnym rodziców i nie była to pomoc, ale

właśnie praca. Pracę tę wykonywał w okresie nauki w (...) Szkole Zawodowej w S., kiedy to po powrocie ze szkoły pomagał w polu i przy obrzędki inwentarza. Również w okresie służby wojskowej w latach 1969-1971 otrzymywał przepustki i urlopy na żniwa oraz wykopki ziemniaków i buraków cukrowych. Większość obowiązków związanych z pracą w gospodarstwie rolnym spoczywała na nim i na matce, gdyż starszy brat ożenił się i odszedł z domu, a ojciec pracował w Cukrowni (...) w dziale gospodarczym i w domu był gościem. Dalej ubezpieczony podniósł, że w 1972r. ożenił się, a rodzice żony posiadali pole orne. Dlatego pomagał nie tylko rodzicom, ale i żonie i jej rodzicom. W 1985r. nabył z żoną ziemię orną, na której uprawiali zboże, a później – aż do 2008r. porzeczki pieczarki. Powyższe pokazuje, że przez całe życie, poczynając od dzieciństwa był związany z rolnictwem i był przekonany, że emerytura słusznie mu się należy. Dlatego decyzja odbierająca mu emeryturę i zobowiązująca do zwrotu pieniędzy jest krzywdząca (odwołanie k.1- 4 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na przepisy prawa i argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.5-7 akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 8 kwietnia 2009r. wpłynął do organu rentowego wniosek G. H. urodzonego w dniu (...) o emeryturę rolniczą. Do wniosku załączony został kwestionariusz dotyczący okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, w którym ubezpieczony wskazał, że w okresie od 12 marca 1965r. (data ukończenia 16. roku życia) do 28 kwietnia 1983r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, a w okresie od 29 kwietnia 1983r. do 19 listopada 2008r. pracował we własnym gospodarstwie rolnym oraz prowadził dział specjalny produkcji rolnej. Natomiast od 1 stycznia 2009r. do chwili obecnej podlega ubezpieczeniu na własny wniosek (wniosek o emeryturę i kwestionariusz okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników k.1-2 akt emerytalnych). Na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 12 marca 1965r. do 28 kwietnia 1983r. ubezpieczony przedstawił własne oświadczenie oraz pisemne zeznania świadków T. K. (1) i E. K. (k.13-15 akt emerytalnych). Ponadto przedstawił zaświadczenie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Rolników z 8 kwietnia 2009r., z którego wynika, że ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 stycznia 1984r. do 31 grudnia 1988r. (5 lat), od 1 stycznia 1990r. do 30 września 1993r. (3 lata i 9 miesięcy), od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2008r. (14 lat) oraz od 1 stycznia 2009r. do nadal (zaświadczenie KRUS z 8 kwietnia 2009r. k.3-6 akt emerytalnych).

Po rozpatrzeniu przedstawionych dokumentów organ rentowy ustalił, że ubezpieczony legitymuje się okresem pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, zaliczanym do okresu wymaganego do emerytury, od ukończenia 16. roku życia, tj. od 12 marca 1965r. do 31 grudnia 1982r. w wymiarze 17 lat, 9 miesięcy i 19 dni oraz okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 stycznia 1984r. do 31 grudnia 1988r., od 1 stycznia 1990r. do 30 września 1993r. i od 1 stycznia 1995r. do 30 czerwca 2009r., co łącznie stanowi 23 lata i 9 miesięcy, a suma w/w okresów pracy w gospodarstwie rolnym oraz podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przekracza 30 lat (raport ustalenia uprawnień do świadczenia k.31 akt emerytalnych). Mając na uwadze powyższe ustalenia, decyzją z 22 kwietnia 2009r. wydaną na podstawie art.19 ust.2 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników organ rentowy przyznał ubezpieczonemu, mającemu ukończony 60. rok życia, od 1 kwietnia 2009r. emeryturę rolniczą (decyzja z 22 kwietnia 2009r. o przyznaniu emerytury k.32 akt emerytalnych).

Rodzice ubezpieczonego J. i F. małż. H. były posiadaczami, a nas skutek uwłaszczenia dokonanego w trybie ustawy z 27 października 1971r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, od 4 listopada 1971r. byli właścicielami gospodarstwa rolnego położonego w (...) gmina S. o powierzchni 3,84 ha (zaświadczenie Starosty Powiatu S. z 1 kwietnia 2009r. k.18 akt emerytalnych). Ubezpieczony od urodzenia mieszkał z rodzicami na terenie powyższego gospodarstwa rolnego (zaświadczenie Wójta Gminy S. z 31 marca 2009r. k.10 akt emerytalnych). Po ukończeniu szkoły podstawowej, w latach 1964-1967 ubezpieczony kontynuował naukę w (...) Szkole Zawodowej dla Pracujących działającej przy Cukrowni w S.. Szkołę tę ukończył w dniu 24 czerwca 1967r. (kopia świadectwa ukończenia (...) Szkoły Zawodowej – w kopercie na k.24 akt sprawy). Pozostając uczniem powyższej szkoły i po jej ukończeniu ubezpieczony był zatrudniony w Cukrowni (...) SA w S. na stanowisku elektryka. Zatrudnienie to trwało od 1 września 1964r. do 10 czerwca 1972r. (świadectwo pracy z 28 sierpnia 2000r. k.11 akt emerytalnych ZUS). W okresie tego zatrudnienia

ubezpieczony został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej i służbę tę odbywał od 23 kwietnia 1969r. do 9 kwietnia 1971r. w B. koło Z., a później w L. (kopia książeczki wojskowej k.6-7 akt emerytalnych ZUS). Po zakończeniu zatrudnienia w Cukrowni (...) (w dniu 10 czerwca 1972r.) od 19 czerwca 1972r. ubezpieczony podjął zatrudnienie w Państwowym Ośrodku (...) w S. i zatrudnienie to kontynuował do 3 lutego 1973r. (świadczenie pracy z 3 lutego 1973r. k.13 akt emerytalnych ZUS). Przez okres zatrudnienia w Cukrowni (...), a także w pierwszych miesiącach zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) ubezpieczony nadal mieszkał z rodzicami w (...) oddalonej od S. o około 7 km. Następnie - we wrześniu 1972r. ubezpieczony ożenił się i zamieszkał wraz z żoną w S. przy ul. (...). Do 1 października 1972r. ubezpieczony był zameldowany w miejscu zamieszkania rodziców, a od 21 października 1972r. został zameldowany pod nowym adresem w S. (zaświadczenie o zameldowaniu z 31 marca 2009r. i poświadczenie zamieszkania z 31 marca 2009r. k.10-11 akt emerytalnych KRUS). Od ukończenia 16. roku życia ,tj. od 12 marca 1965r. do końca okresu zamieszkiwania z rodzicami ,tj. do końca września 1972r. (z wyłączeniem okresu służby wojskowej) ubezpieczony łączył naukę, a następnie pracę zawodową z pracą w gospodarstwie rolnym rodziców. Na posiadanych gruntach rodzice ubezpieczonego uprawiali zboże, ziemniaki, buraki. W gospodarstwie hodowana była trzoda chlewna, krowy, cielaki, byki, króliki. Był koń do prac polowych. Ucząc się w zasadniczej szkole zawodowej ubezpieczony rozpoczynał zajęcia o godzinie 8 rano, a kończył około godziny 13-14, przy czym zajęcia w szkole odbywały się przez trzy dni w tygodniu, a przez pozostałe trzy dni ubezpieczony pracował jako uczeń w Cukrowni (...). Praca odbywała się w godzinach od 7 do 15, a w okresie kampanii cukrowniczej, która trwała przez około 3 miesiące w roku, nawet o 6 rano. Ubezpieczony wracał ze szkoły najpóźniej o godzinie 15, a z pracy o godzinie 16. Po zakończeniu nauki w szkole zawodowej, pracując nadal w Cukrowni (...) ubezpieczony pracował w godzinach od 7 do 15, podobnie w kolejnym zakładzie pracy ,tj. w Państwowym Ośrodku (...). W rozpatrywanym okresie w domu rodzinnym ubezpieczonego, oprócz niego samego i jego rodziców, mieszkał jeszcze o rok młodszy brat i 6 lat młodsza siostra. Ubezpieczony ma jeszcze o rok starszego brata, ale ten w 1966r. został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej, a po wojsku ożenił się i zamieszkał u żony w tej samej miejscowości łącząc pracę w Cukrowni w S. z pracą w gospodarstwie rolnym teściów. Ojciec ubezpieczonego oprócz pracy w gospodarstwie rolnym był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Cukrowni w S.. Pracował w godzinach od 7 do 15, a w okresach kampanii cukrowniczej na zmiany. Kiedy do Cukrowni przychodziły wagony do rozładunku ojciec ubezpieczonego wracał z pracy nawet w godzinach nocnych. W związku z taką sytuacją rodzinną ubezpieczony po powrocie ze szkoły, a później z pracy, stale - po kilka godzin dziennie wykonywał prace w gospodarstwie rolnym. Brał udział w tzw. obrządku ,tj. przygotowaniu karmy dla zwierząt, karmieniu zwierząt, dojeniu krów oraz wykonywał inne doraźne prace, a ponadto brał udział we wszystkich sezonowych pracach polowych – zasiewach, sianokosach, żniwach, wykopkach ziemniaków i buraków cukrowych (które odstawiane były do cukrowni), młócce. Po zawarciu związku małżeńskiego i zamieszkaniu w S. (od października 1972r.) ubezpieczony przyjeżdżał do rodziców i pomagał im w pracach w gospodarstwie rolnym, ale praca ta nie odbywała się codziennie. W okresach zimowych ubezpieczony jeździł do rodziców raz na jakiś czas, a w okresach letnich - kiedy było więcej prac - częściej. Pomagał im wówczas w pracach przy zasiewach, żniwach, wykopkach. Przez cały ten czas ubezpieczony pracował zawodowo. Po zakończeniu pracy w Państwowym Ośrodku (...) (vide: ustalenia faktyczne), w okresie od 12 lutego 1973r. do 10 czerwca 1985r. ubezpieczony pracował w Powiatowym Zarządzie Dróg (...) w S. (później (...) w W.) na stanowisku elektryka, a później kierownika Wytwórni (...) w S. (świadczenie pracy z 10 lutego 1994r. k.18 akt emerytalnych ZUS). Od 1983-1984 ubezpieczony rozpoczął wraz z żoną prowadzenie własnej działalności rolniczej, uprawiał zboże, a następnie porzeczki i pieczarki. Z tego tytułu od 1 stycznia 1984r. ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników - w okresach, o którym mowa wyżej (zeznania świadków: A. B. k.31v-32 – nagranie od minuty 11 do 29, J. B. k.32-32v – nagranie od minuty 29 do 40, J. P. k.32v- nagranie od minuty 40 do 49, T. K. (2) k.32v-33 – nagranie od minuty 49 do 59, I. K. k.34v-35 – nagranie od minuty 5 do 13, D. B. k.35 – nagranie od minuty 13 do 24 oraz zeznania ubezpieczonego k.35-35v - nagranie od minuty 25 do 36 i k.16v-17v – nagranie od minuty 1 do 36).

O zatrudnieniu ubezpieczonego w Cukrowni w S., a następnie w Państwowym Ośrodku (...) w S. oraz w Powiatowym Zarządzie Dróg (...) w S. – na przestrzeni lat 1964 – 1985 organ rentowy dowiedział się w wyniku korespondencji prowadzonej z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., po tym jak Zakład Ubezpieczeń Społecznych wystąpił z zapytaniem o to, czy ubezpieczony ma ustalone prawo do emerytury rolniczej (wniosek ZUS O/S. z 7 sierpnia 2014r. i dalsza korespondencja k.37-70 akt emerytalnych KRUS). W oparciu o pozyskane informacje organ rentowy

zweryfikował okresy pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym i ustalił, że do emerytury rolniczej mogą być zaliczone okresy podlegania ubezpieczonego ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 stycznia 1984r. do 31 grudnia 1988r., od 1 stycznia 1990r. do 30 września 1993r. i od 1 stycznia 1995r. do 30 czerwca 2009r., a zatem przez 23 lata i 3 miesiące (raport ustalenia uprawnień do świadczenia k.71 akt emerytalnych KRUS). W konsekwencji organ rentowy ustalił, że ubezpieczony nie spełnia warunków nabycia prawa do emerytury rolniczej na podstawie art.19 ust.2 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i w zaskarżonej decyzji z 10 października 2014r. wstrzymał wypłatę emerytury na rzecz ubezpieczonego od 1 października 2014r. i zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (decyzja z 10 października 2014r. k.77 akt emerytalnych KRUS).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie G. H. okazało się uzasadnione w zakresie, w jakim wnosił on o ustalenie, że nie jest zobowiązany do zwrotu kwoty 33 047,72 złotych pobranej tytułem emerytury rolniczej w okresie od 1 października 2011r. do 30 września 2014r. W pozostałej części ,tj. w zakresie, w jakim organ rentowy wstrzymał od 1 października 2014r. wypłatę świadczenia na rzecz ubezpieczonego odwołanie okazało się nieuzasadnione i podlegało oddaleniu.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do tej ostatniej kwestii ,tj. wstrzymania wypłaty na rzecz ubezpieczonego wypłaty emerytury od 1 października 2014r. wskazać należy, że wstrzymanie wypłaty tego świadczenia było konsekwencją ustalenia, że ubezpieczony w dacie przyznania emerytury ,tj. od 1 kwietnia 2009r. nie spełniał przesłanek do nabycia tego świadczenia na podstawie art.19 ust.2 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przypomnieć należy, że zgodnie z w/w przepisem emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek 60 lat, jeżeli jest mężczyzną, podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat i zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Jak wynika z przedstawionych wyżej ustaleń, do wniosku, że ubezpieczony nie spełnia powyższych przesłanek organ rentowy doszedł po przyznaniu ubezpieczonemu prawa do emerytury rolniczej (co nastąpiło w decyzji z 22 kwietnia 2009r.), a mianowicie w 2014r., kiedy na skutek korespondencji z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. powziął informację, że w okresie uwzględnionym jako okres pracy w gospodarstwie rolnym przed 1 stycznia 1983r. ubezpieczony podlegał innemu ubezpieczeniu społecznemu – z tytułu zatrudnienia. Okoliczność ta pozwoliła organowi rentowemu zweryfikować pierwotne ustalenia i ustalić, że w dacie przyznania prawa do emerytury ubezpieczony nie legitymował się 30-letnim okresem ubezpieczenia emerytalno-rentowego, do którego zgodnie z art.20 ust.1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników zalicza się również okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16. roku życia, przed 1 stycznia 1983r. Ubezpieczony ubiegając się o emeryturę rolniczą wniósł o zaliczenie do okresu wymaganego do emerytury, okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od ukończenia 16. roku życia ,tj. 12 marca 1965r. do 28 kwietnia 1983r., co po ograniczeniu do 1 stycznia 1983r. stanowi 17 lat , 9 miesięcy i 20 dni. W ocenie Sądu organ rentowy prawidłowo ustalił, że okres ten nie podlega zaliczeniu do okresu wymaganego do emerytury z uwagi na to, że równocześnie ubezpieczony pracował zawodowo i nie pracował stale w gospodarstwie rolnym rodziców. Podkreślić jednak należy, że sama okoliczność, iż w okresie po ukończeniu 16. roku życia a przed 1 stycznia 1983r. ubezpieczony pracował zawodowo, nie oznacza automatycznie, że ubezpieczony nie mógł i nie pracował stale w gospodarstwie rolnym, w wymiarze pozwalającym na zaliczenie okresu tej pracy do emerytury rolniczej. O ile bowiem praca w gospodarstwie rolnym była wykonywana stale i w wymiarze nie mniejszym niż przez 4 godziny dziennie, okres tej pracy może podlegać zaliczeniu do okresu wymaganego do emerytury rolniczej również w sytuacji, gdy równocześnie ubezpieczony podlegał innemu ubezpieczeniu społecznemu. W wyroku z 16 lipca 2014r. w sprawie III AUa 1941/13 (Lex nr 1493859) Sąd Apelacyjny w Białymstoku wskazał, że nia ma przeszkód, aby w przypadku wykazania podlegania w tym samym okresie ubezpieczeniu rolniczemu także ubezpieczeniu pracowniczemu, zaliczyć okres ubezpieczenia rolniczego do emerytury rolniczej. Orzeczenie to dotyczy okresu podlegania równolegle ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia i ubezpieczeniu rolniczemu (w okresie, gdy możliwe było podwójne ubezpieczenie), ale w ocenie Sądu Okręgowego, analogicznie możliwa jest sytuacja, w której osoba podlegając ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia pracuje równocześnie stale w gospodarstwie rolnym (przed 1 stycznia 1983r.) i wnosi o zaliczenie okresu tej pracy do emerytury rolniczej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że organ rentowy prawidłowo uznał, że okres pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym przed 1 stycznia 1983r. nie może podlegać zaliczeniu do okresu wymaganego do emerytury, z tym zastrzeżeniem, że dotyczy to okresu po wrześniu 1972r. Z ustaleń faktycznych Sądu wynika, że we wrześniu 1972r. ubezpieczony ożenił się i od października 1972r. zamieszkał z żoną w S.. W złożonych zeznaniach ubezpieczony wskazał, że po wyprowadzeniu się do S. nadal przyjeżdżał do rodziców i pracował w gospodarstwie rolnym, ale nie miało to już charakteru stałej - codziennej pracy, istotnej dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa. Jak zeznał zimą przyjeżdżał rzadko, tylko wtedy kiedy była taka potrzeba. W tych okolicznościach uzasadniona jest ocena, że od 1 października 1972r., ubezpieczony mieszkający i pracujący zawodowo w S. pomagał rodzicom w pracy w gospodarstwie rolnym, ale nie można ustalić, aby stale – codziennie pracował w tym gospodarstwie rolnym. Inaczej ocenić należy okres od ukończenia przez ubezpieczonego 16. roku życia ,tj. od 12 marca 1965r. do września 1972r. Z ustaleń Sądu wynika, że w okresie tym (wyłączając okres służby wojskowej) ubezpieczony mieszkał z rodzicami i stale – codziennie, przez co najmniej 4 godziny, pracował w gospodarstwie rolnym rodziców wykonując stale – całoroczne czynności związane z tzw. obrządkiem oraz wykonując wszystkie sezonowe prace polowe. Prace te wykonywał po powrocie ze szkoły, a później z pracy. Zauważyć jednak należy, że wskazany okres – od 12 marca 1965r. do 30 września 1972r. stanowi 7 lat, 6 miesięcy i 20 dni, a po pomniejszeniu o blisko 2-letni okres służby wojskowej (od 23 kwietnia 1969r. do 9 kwietnia 1971r.), kiedy ubezpieczony przebywał poza miejscem zamieszkania i nie pracował stale w gospodarstwie rolnym, stanowi 5 lat i niespełna 8 miesięcy. Taki okres pracy w gospodarstwie rolnym zsumowany z okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (w wymiarze 23 lata i 3 miesiące) stanowi niespełna 29 lat, zamiast wymaganych 30 lat). W tych okolicznościach organ rentowy prawidłowo ustalił, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek do nabycia emerytury rolniczej na podstawie art.19 ust.2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i prawidłowo wstrzymał wypłatę tej emerytury - na podstawie art.52 ust.1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z art.134 ust.1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Co do ustalenia przez organ rentowy, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek do emerytury rolniczej wskazać należy na regulację art.114 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art.52 ust.1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, zgodnie z którą prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Z powyższych ustaleń wynika, że okoliczności mające wpływ na możliwość wykonywania przez ubezpieczonego pracy w gospodarstwie rolnym przed 1 stycznia 1983r. zostały ujawnione już po ustaleniu prawa ubezpieczonego do emerytury rolniczej. W tej sytuacji organ rentowy mógł ponownie ustalić, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do emerytury rolniczej na podstawie art.19 ust.2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Przechodząc do kwestii zwrotu przez ubezpieczonego kwoty 33 047,72 złotych pobranej tytułem emerytury rolniczej w okresie od 1 października 2011r. do 30 września 2014r. wskazać należy, że choć ubezpieczony – jak ustalono wyżej – nie spełniał przesłanek do nabycia emerytury rolniczej w wieku 60 lat, to brak jest podstaw do stwierdzenia, że pobrał to świadczenie nienależnie w rozumieniu przepisów ustawy. Zgodnie z art.52 ust.2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników zasady zwrotu nienależnie pobranych świadczeń określają przepisy emerytalne. Przez przepisy emerytalne, do których odsyłają uregulowania ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, należy rozumieć przepisy ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

I tak, w myśl art.138 ust.1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu, przy czym za nienależnie pobrane świadczenia rozumie się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania,

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

W okolicznościach sprawy nie można mówić o zaistnieniu sytuacji, o której mowa w przytoczonym wyżej pkt 1. Analizując dokonane ustalenia nie można również uznać, aby emerytura została ubezpieczonemu przyznana na skutek złożenia fałszywych dokumentów albo na skutek świadomego wprowadzenia w błąd. Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję wskazał, że ubezpieczony zataił fakt, że w okresach pracy w gospodarstwie rolnym rodziców podlegał innemu ubezpieczeniu społecznemu (decyzja z 10 października 2014r. k.77 akt emerytalnych KRUS). Z kwestionariusza dotyczącego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników załączonego przez ubezpieczonego do wniosku o emeryturę wynika, że ubezpieczony nie wykazał w tym kwestionariuszu okresów pracy w Cukrowni w S., w Państwowym Ośrodku (...) w S. oraz (...) w W., w których pracował na przestrzeni lat 1964 – 1985. (kwestionariusz k.2 akt emerytalnych KRUS). Przeprowadzone w sprawie dowody nie dają jednak podstaw do uznania, że ubezpieczony uczynił to świadomie ,tj. z intencją wprowadzenia organu rentowego w błąd w celu uzyskania prawa do emerytury rolniczej. Z zeznań ubezpieczonego, które należy uznać za szczere i spontaniczne wynika, że ubezpieczony nie wykazał w kwestionariuszu okresu pracy poza gospodarstwem rolnym, gdyż uważał, że nie jest to konieczne skoro ubiega się o emeryturę rolniczą. Nikt też z pracowników KRUS, w tym pracownik odbierający od niego dokumenty nie wskazywał na taką potrzebę. Należy przy tym zauważyć, że druk kwestionariusza wypełnionego przez ubezpieczonego zawiera na wstępie pouczenie o odpowiedzialności karnej za złożenie nieprawdziwych zeznań co do posiadanych okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16. roku życia oraz prowadzenia gospodarstwa rolnego i innych okresów podlegających zaliczeniu do okresu ubezpieczenia społecznego rolników. Pouczenie to odnosi się zatem do okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16. roku życia, prowadzenia gospodarstwa rolnego oraz innych okresów podlegających zaliczeniu do okresu ubezpieczenia społecznego rolników. Ubezpieczony nie wykazał w kwestionariuszu okresów pracy zawodowej, choć zgodnie z wyliczeniem zawartym w nagłówku tabeli powinien to uczynić. Brak jednak podstaw do uznania, że uczynił to celowo – z zamiarem zatajenia – bo do takiego stwierdzenia konieczne byłoby wykazanie, że ubezpieczony miał świadomość, iż okresy pracy w gospodarstwie rolnym, które zbiegają się z okresami pracy zawodowej nie mogą być zaliczone do emerytury rolniczej. Trzeba zauważyć, że wniosek o emeryturę rolniczą i kwestionariusz jako jego załącznik, nie zawierają żadnego pouczenia co do okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16. roku życia podlegających zaliczeniu do emerytury rolniczej, a jak wynika z wcześniejszych rozważań możliwe są sytuacje, w których osoba pracująca zawodowo pracowała również stale w gospodarstwie rolnym. Okoliczność zaś równoległego zatrudnienia nie wykluczała zaliczenia tego samego okresu jako okresu pracy w gospodarstwie rolnym przy ubieganiu się o emeryturę rolniczą (o ile oczywiście taka stała praca była wykonywana). Tak też było w przypadku ubezpieczonego w okresie od 12 marca 1965r. do 30 września 1972r. (vide: wcześniejsze ustalenia). Ubezpieczony, jak zeznał, był przekonany, że skoro do 1983r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, to okres ten podlega zaliczeniu do emerytury rolniczej. Takie przekonanie ubezpieczonego okazało się częściowo błędne, ale nie oznacza ono, że ubezpieczony świadomie wprowadził organ rentowy w błąd. Na koniec wskazać jeszcze należy, że do wniosku o emeryturę rolniczą ubezpieczony dołączył m.in. zaświadczenia (na k.10 i 11 akt emerytalnych), z których wynika, że od października 1972r. zmienił miejsce zamieszkania i został zameldowany w S. przy ul. (...). Złożył również zaświadczenie (na k.12 akt emerytalnych), w którym wskazał, że po zmianie miejsca zamieszkania nadal dojeżdżał do gospodarstwa rolnego położonego w (...) i pomagał rodzicom w gospodarstwie rolnym. Mimo takich dokumentów organ rentowy nie próbował ustalić, czy po zmianie miejsca zamieszkania ubezpieczony nadal stale pracował w gospodarstwie rolnym – do 1983r., czy tylko - jak sam wskazał w w/oświadczeniu - pomagał w pracach w gospodarstwie.

Mając na uwadze całokształt powyższych okoliczności Sąd na podstawie art.477¹⁴§1 i 2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.